

EUROPAPARLAMENTET

2004

2009

Utskottet för utrikesfrågor

PRELIMINÄR VERSION
2006/2289(INI)

18.4.2007

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens framstegsrapport 2006
(2006/2289(INI))

Utskottet för utrikesfrågor

Föredragande: Erik Meijer

PR_INI

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
MOTIVERING	7

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens framstegsrapport 2006 (2006/2289(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Thessaloniki den 19 och 20 juni 2003, vid vilket ett löfte gavs till alla stater på västra Balkan att de på lång sikt skulle kunna ansluta sig till Europeiska unionen,
- med beaktande av kommissionens framstegsrapport 2006 om f.d. jugoslaviska republiken Makedonien (SEK(2006)1387),
- med beaktande av artikel 45 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor (A6-.../2007), och av följande skäl:
 - A. En vidare utvidgning av Europeiska unionen är inget självändamål, utan de länder som vill bli medlemmar i EU måste strikt uppfylla Köpenhamnskriterierna och varje kandidatland bedöms utifrån sina egna meriter.
 - B. Sedan EU:s erkännande av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens status som kandidatland den 17 december 2005 har inga anslutningsförhandlingar ännu ägt rum med landet.
 - C. Innan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ansluter sig till EU måste en inledande överenskommelse ingås om alla kvarstående problem i området och behovet av att olika befolkningsgrupper lever tillsammans i fred, demokrati och jämlikhet.
 1. Europaparlamentet konstaterar med tillfredsställelse att man, efter den inre konflikten 2001, har funnit lösningar i nära samarbete med EU genom det så kallade Ohrid-ramavtalet för att invånarna som tillhör de två största språkgrupperna skall kunna leva tillsammans i jämlikhet och fred, genom att stärka det albanska språkets ställning på regeringsnivå och inom utbildningen, genom kommunal omorganisation och genom kvalificerad majoritet (Badinter-modellen), vilket skyddar de etniska minoriteternas ställning i parlamentets beslutsfattande, samt att en överenskommelse har nåtts 2007 om nationella helgdagar för de olika etniska grupperna.
 2. Europaparlamentet påpekar att Badinter-avtalen är avsedda som ett medel för dialog och samförstånd i en multietnisk stat, och noterar att en majoritet av de albanskspråkiga parlamentsledamöterna upphörde med sin verksamhet i parlamentet i början av 2007 på grund av sitt missnöje med dessa avtal. Parlamentet litar på att de pågående samråden kommer att leda till att alla partier som väljs till parlamentet kan återuppta sitt parlamentariska arbete.
 3. Europaparlamentet rekommenderar att alla berörda lär av det sätt på vilket Belgien,

Spanien, Italien och Schweiz har lyckats bygga upp ett regerings- och utbildningssystem där hänsyn tas till stora regionala språkliga skillnader. Parlamentet uppmanar till ytterligare överenskommelser om hur de två största befolkningsgrupperna och de olika minoriteterna (däribland romer, turkar, serber och bosnier) skall kunna leva tillsammans i jämlikhet och harmoni, och hoppas att regeringsfunktionerna i allt högre grad kommer att upptas proportionellt av medlemmar i alla befolkningsgrupper.

4. Europaparlamentet påpekar att det finns ett antal länder i Europa vars namn sammanfaller med namnet på en del av territoriet i en grannstat, samt att varje stat har frihet att välja sitt eget namn. Parlamentet välkomnar att nationella emblem utformas så att de inte hänvisar till de tre provinser i norra Grekland som också bär namnet Makedonien och beklagar att den nationella flygplatsen nyligen har döpts om till "Alexander den store".
5. Europaparlamentet beklagar att sedan interimsoverenskommelsen 1993, i vilken det provisoriska namnet "f.d. jugoslaviska republiken Makedonien" användes för att vinna internationellt erkännande, har ingen överenskommelse nåtts med grannlandet Grekland om betydelskillnaden mellan namnet "Makedonien" i slavonisk tradition och i grekisk tradition och följderna av användningen av namnet i bilaterala och internationella förbindelser. Parlamentet uppmanar båda länderna att avsluta överläggningarna i denna fråga med framgång före 2007 års utgång.
6. Europaparlamentet beklagar att det i väntan på Kosovos framtida status inte har varit möjligt att genomföra någon ytterligare gränsdragning, men litar på att ett avtal snart kommer att nås om denna aspekt och välkomnar att de berörda jordbrukarna kan fortsätta att använda de delar av sin mark som råkar ligga på andra sidan gränsen.
7. Europaparlamentet uppmärksammar att det är önskvärt att uppnå en varaktig lösning för enkel gränstrafik med Kosovo, särskilt med tanke på de intensiva ömsesidiga kontakterna inom områdena utbildning, kultur, sysselsättning och familjeband.
8. Europaparlamentet påpekar behovet av att skydda vattenkvaliteten i floden Vardar, som dränerar det mesta av landet och fortsätter på grekiskt territorium som floden Axiós, från de föroreningar som orsakas av industrin och bostadsområden i städer.
9. Europaparlamentet uppmanar till att vattenkvaliteten och vattennivån i gränssjöarna Ohridsko Ezero, Prespansko Ezero och Dojransko Ezero skall förbättras och bevaras, samt att effektiva överenskommelser om denna aspekt sluts med grannländerna Albanien och Grekland.
10. Europaparlamentet uppmärksammar behovet av att förhindra att olagliga soptippar skapas och expanderar längs vägar, flodbankar och i skogsbryn genom ett system för insamling av avfall som är separat i så stor utsträckning som möjligt.
11. Europaparlamentet uppmanar till att en lagstadgad minimilön skall införas som ett sätt att bekämpa fattigdom och social ojämlikhet, understryker behovet av att olika fackförbund skall kunna samexistera på jämlik fot och påpekar att det nuvarande kravet att fackförbunden skall organisera 33 procent av den aktuella arbetsstyrkan innan de kan bli avtalsparter innebär att deras aktuella medlemsantal hela tiden ifrågasätts av de berörda

parterna.

12. Europaparlamentet påpekar att utländska investerare får mer hjälp av rättssäkerhet, öppenhet och korruptionsbekämpning än av en sänkning av alla skatter till 12 eller 10 procent, vilket kan leda till stor resursbrist när det gäller fullgörandet av nödvändiga statliga uppgifter inom social trygghet, offentliga tjänster, miljö och infrastruktur.
13. Europaparlamentet tar för givet att de tillstånd som ges till utländska banker skall grunda sig på lika kriterier för alla, exempelvis uppfyllande av lagkrav inom valutahandel, skatter och konsumentskydd, och avvisar favoriseringen av vissa företag eller de länder där de har sitt säte.
14. Europaparlamentet uppmärksammar vikten av att behålla och förbättra järnvägsnätet, den nationella tågtrafiken och transitfunktionen mellan Grekland och Serbien, välkomnar återställandet av järnvägsförbindelsen med Kosovo och beklagar att inga framsteg har gjorts med den direkta järnvägsförbindelsen med Bulgarien.
15. Europaparlamentet uppmanar till att oberoendet för de statliga tv-sändningar som inrättades enligt lagen från november 2005 skall bevaras, vilka – till skillnad från den tidigare situationen med politisk inblandning – uppfyller EU:s normer för medier.
16. Europaparlamentet anser att det inte är önskvärt att statstjänstemän förlorar sina arbeten vid förändringar i regeringen och förväntar sig särskilt att statliga tjänstemän som är särskilt utbildade att uppfylla behoven i EU:s regelverk fortsätter sitt arbete.
17. Europaparlamentet förväntar sig att regeringen undersöker omständigheterna kring bortförandet av en tysk medborgare, Khaled el-Masri, till Afghanistan 2003, och uppmanar till ett slut på alla utfästelser till icke-EU-länder som kan hindra respekten för de mänskliga rättigheterna eller åtal för krigsförbrytelser.
18. Europaparlamentet påpekar att anslutningen till Nato är valfri för varje land och inte behöver föregå medlemskap i EU.
19. Europaparlamentet begär ett fullständigt erkännande av pass av alla EU:s medlemsstater, att nationella tilläggsbetalningar för viseringar skall avskaffas och att tillträdet för åtminstone studenter, forskare, journalister och affärsmän skall utökas.
20. Europaparlamentet uppmärksammar erfarenheterna från tidigare förhandlingar med Slovenien och Kroatien som har ärvt samma gemenskapslagar och praktiska erfarenheter från före detta Jugoslavien, och anser att f.d. jugoslaviska republiken Makedonien är det land som har störst chans att bli det första som ansluter sig till EU efter Kroatien, på grund av landets egna meriter och sina befintliga avtal med EU.
21. Europaparlamentet kräver, efter det att en intern överenskommelse har nåtts mellan företrädare för de två största språkgrupperna om aktuella språkfrågor, regeringsmodellen och lagstiftningsprocesserna, att den status som kandidatland till EU som beviljades 2005 så snart som möjligt följs av en faktisk inledning av anslutningsförhandlingarna.

22. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen, medlemsstaternas regeringar och parlament och regeringen och parlamentet i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

MOTIVERING

1. Landets allmänna kännetecken

Omedelbart utanför Europeiska unionens yttre gräns, norr om dess medlemsstat Grekland och väster om dess medlemsstat Bulgarien, ligger området kring floden Vardar. Detta område var i århundraden, fram till 1912, en del av det ottomanska riket, och dess huvudstad Skopje (på turkiska "Üsküb", och på albanska "Shkup") var sedan huvudstad i "wilayet" (provinsen) Kosova, som även omfattade det angränsande område i norr som för närvarande väntar på sin framtida administrativa status. Till följd av Balkankriget tillhörde flodområdet kring Vardar Serbien mellan 1912 och 1941, då det fick status som provinsen Vardarska. Efter en tid av fascistisk ockupation, då området delades upp administrativt mellan Albanien och Bulgarien längs etniska gränser, åtnjöt det omfattande autonomi mellan 1945 och 1991 som en delrepublik med namnet Makedonien. Detta namn hämtades från den beteckning som hade föredragits sedan 1800-talet av områdets största befolkningsgrupp, men det sammanfaller även med en del av den grekiska historien och användningen av namnet för tre angränsande provinser i norra Grekland. Sedan självständigheten har området och dess södra granne Grekland haft skilda åsikter om det konstitutionella namnet "Republiken Makedonien".

Som en del av Jugoslavien hade landet nära kontakter med medlemsstaterna i det som då var Europeiska gemenskaperna fram till självständigheten 1991. De gränsöverskridande rörelserna inom Europa var ganska enkla i frånvaro av de viseringskrav som finns i dag. Tillsammans med Serbien och Kroatien uppfyllde det en viktig roll som transitområde mellan EU-medlemsstaten Grekland och det som senare blev EU-medlemsstaterna Österrike, Ungern och Slovenien, samt mer avlägsna länder. Delvis till följd av dessa långvariga nära kontakter med det aktuella EU-området är den inhemska folkopinionen, trots att den är delad när det gäller språkanvändning och politiska preferenser, i princip enhällig till förmån för en snar anslutning till EU.

I EU är detta land dock förhållandevis okänt, och det är ännu mindre känt att det efter ansökan den 22 mars 2004 fick status som kandidatland till EU den 17 december 2005. Det som är något mer känt i omvärlden är den inhemska språktvisten och meningsskiljaktigheterna med Grekland om landets namn. I anslutningsprocessen till EU kommer dessa två ämnen sannolikt att få minst lika mycket uppmärksamhet som de vanliga frågorna inom förvaltningsområdet, rättsstatliga principer, brottslighet, ekonomi och miljö, som fick mest uppmärksamhet under den stora utvidgningsrundan 2004 och 2007.

2. Kulturell mångfald

Efter den grekiska och illyriska ockupationen för mycket länge sedan har befolkningen i många århundraden bestått av främst slaviska makedonier, med ett språk som är nära besläktat med bulgariska och serbiska och där det kyrilliska skriftspråket används. I väst och nordväst, främst vid Vardars övre lopp runt städerna Gostivar och Tetovo, talar majoriteten av befolkningen albanska, med dess latinska skriftspråk. Det har även funnits långvariga fördelningar av minoriteter, med romer, turkar och valaker på ena sidan och andra slaviska grupper som är besläktade med makedonierna, till exempel serber och bosnier, på den andra.

Till följd av detta har den språkliga och kulturella mångfalden länge varit ett kännetecken för detta område. Denna mångfald tar sig även uttryck i de partipolitiska förbindelserna.

Den långvariga bristen på självbestämmande stärkte nationalismen i den makedonska befolkningsgruppen under en lång tid. Ursprungligen vände sig denna nationalism mot det turkiska styret, sedan mot den förbindelse med Bulgarien som angavs i fredsfördraget från San Stefano 1878 och därefter mot den långa perioden av införlivande i Serbien. Genom att använda symboler som har lånats från den grekisk-makedonska historien hamnade landet även i konflikt med Grekland. Vidare betraktades denna nationalism av icke-makedonska befolkningsgrupper, särskilt den stora albanskspråkiga gruppen, som ett hot mot deras språk och kultur. Det gällde särskilt åsikten att en stat med ett språk skulle skapas, i vilken andra skulle behöva anpassa sig till att använda det slavonisk-makedonska språket som det enda språket på regeringsnivå och inom utbildningen.

3. Språkliga hjälpmedel för albaner och andra

Fram till 1912 bodde alla användare av det albanska språket i områden som nu är utspridda över Albanien, och fyra olika regioner i f.d. Jugoslavien (västra och nordvästra Makedonien, sydvästra Serbien, det mesta av Kosovo, som sedan 1999 inte längre administreras av Serbien, samt södra Montenegro), styrdes från Istanbul som en del av det ottomanska (turkiska) riket. Under perioden 1918–1991 fortsatte dessa områden, med undantag för Albanien, att vara förenade inom Jugoslavien. Till följd av detta har det länge funnits nära kontakter mellan de två största koncentrationerna av albanskspråkiga personer, Kosovo och regionen vid Vardars övre lopp. Bristen i det sistnämnda området på officiell utbildning på det albanska språket uppmuntrade studenter att söka in på utbildningar i Kosovo mellan 1999 och 2001, vilket ytterligare stärkte dessa kontakter. Under 2001 blev det på ett våldsamt sätt tydligt att goda förbindelser mellan användare av det makedonska språket och det albanska språket ännu inte hade uppnåtts under de tio år som hade gått sedan självständigheten.

Bland annat till följd av medling och stöd av EU fann man en lösning i form av Ohrid-ramavtalet. Utöver upphörandet av fientligheterna och den frivilliga nedrustningen löstes följande punkter:

1. Omorganisation av lokala myndigheter, med större befogenheter för lokalt styre.
2. Icke-diskriminering och proportionell representation av minoriteter inom offentlig förvaltning och politik.
3. Parlamentsförfaranden ändras så att omröstningar i känsliga frågor (exempelvis minoriteters rättigheter, lokalt självstyre och vissa utnämningar) kräver en ”dubbel majoritet” (denna ”Badinter-majoritet” innebär i princip att det inte bara måste finnas en majoritet i parlamentet, utan även bland minoriteternas företrädare).
4. Lika status för språken på regeringsnivå och inom utbildningen. Varje språk som talas av minst 20 procent av befolkningen är ett officiellt språk och staten skall finansiera universitetsutbildning på dessa språk.
5. Mångfald i identitet, där de lokala myndigheterna är fria att placera symboler för majoritetssegmentet av befolkningen på offentliga byggnader.

Ramavtalet ledde till att totalt 15 ändringar gjordes i konstitutionen, som även fick en ny

ingress. Fram till 2006 arbetade man kontinuerligt med att göra lagstiftningsändringar av Ohrid-ramavtalet och skapa samstämmighet. Sedan valet och regeringsbildningen i år, då det största partiet från den albanskspråkiga befolkningsgruppen lämnade regeringen, har viktiga argument om tillämpningen av Badinter-majoriteten framförts. Efter en bojkott av parlamentsverksamheten av partierna BDI (DUI) och PDP pågår nu samtal om att nå en lösning.

4. Landets namn och Greklands inställning

Sobranie, parlamentet i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, antog den nya konstitutionen den 17 november 1991, då landet definierades som en suverän stat med namnet ”Republiken Makedonien”. Enligt Badinter-kriterierna skulle visserligen alla f.d. jugoslaviska republiker kunna få internationellt erkännande som självständiga stater, men det nya landet tilläts inte ansluta sig till Förenta nationerna förrän den 8 april 1993.

Orsakerna till motsättningarna mot dess medlemskap ligger främst i betydelsen av namnet ”Makedonien”, som historiskt kallas Alexander den stores land (år 356–323 f.Kr.), en härskare som under en kort tid lyckades utvidga sitt kejsardöme ända till Pakistan. På grund av det språk och den kultur som rådde vid denna tid betraktar grannen i söder, Grekland, det antika Makedonien som en del av sin egen historia och namnet Makedonien som ett internt namn. Att en grannstat med annat språk och annan kultur använder samma namn framkallar allvarliga invändningar från folkopinionen i Grekland. De grekiska invändningarna handlar inte om att vägra landet dess rätt till självständighet eller att avvisa ett effektivt samarbete med grannen i norr, utan om en önskan att, med hjälp av begrepp som ”Vardar”, ”Skopje” eller ”Norra”, ge uttryck för tanken att staten med det konstitutionella namnet ”Republiken Makedonien” inte omfattar hela det område som historiskt betraktas som Makedonien.

Enligt ett interimsavtal har FN sedan 1993 kallat landet ”f.d. jugoslaviska republiken Makedonien”, vilket ofta presenteras med den engelska förkortningen ”FYROM”, vilket är helt förbryllande för folkopinionen, både hemma och utomlands. Förenta staterna, Ryska federationen, folkrepubliken Kina och till och med ett antal EU-medlemsstater använder dock det konstitutionella namnet ”Republiken Makedonien”, och utelämnar hänvisningen till den tidigare administrativa situation som ingår i begreppet ”FYROM”. Historiska hänvisningar av denna typ är ovanliga. I Europa finns det dessutom, utöver den självständiga staten Luxemburg, även en angränsande belgisk provins med samma namn, medan den självständiga staten Moldavien sammanfaller med användningen av samma namn för den nordöstra delen av grannlandet Rumänien. Staten Azerbajdzjan, som geografiskt är en del av Europa, bär dessutom samma namn som två angränsande provinser i Iran. I alla dessa fall orsakar den upprepade användningen av samma namn inga problem. Det är därför i detta fall tydligt att tvisten inte handlar så mycket om ett namn som om rädsla för territoriella anspråk.

I detta sammanhang måste det beklagas att den nationella flygplatsen, som ligger öster om Skopje, och som fram till december 2006 hette *Aerodrom Skopje* eller *Petrovec-flygplatsen*, sedan dess har döpts om till Alexander den store (*Aleksandar Veliki*). Denna symbol leder till att denna flygplats kan förväxlas med den befintliga internationella flygplatsen *Megas Alexandros* öster om den nordgrekiska staden Kavala, ett namn med samma betydelse.

För det ömsesidiga förtroendets skull är det viktigt att ett bilateralt avtal ingås mellan de två länderna före anslutningen till EU om användningen av namn i deras ömsesidiga förbindelser och om avlägsnandet av ständiga missförstånd eller irritation över symboler och territoriella anspråk.

5. Övriga hänsyn

EU-Schengenstaternas viseringssystem och de ännu strängare villkor som Grekland ställer upp för inträde orsakar förargelse och isolerar en ung generation i mycket större utsträckning än deras föräldrar en gång isolerades från övriga Europa. Eftersom integrationen med EU inte går snabbare ökar inriktningen mot Förenta staterna. Detta har bland annat tagit sig uttryck i avtal om att inte överlämna amerikanska medborgare till Internationella brottmålsdomstolen i Haag och i bortförandet av den tyska medborgaren Khaled el-Masri till CIA:s utredare i Afghanistan. Mer positivt är att deltagandet i stabiliserings- och associeringsavtalet och Centraleuropeiska frihandelsavtalet (CEFTA), som är knutet till EU, kan bidra till att återuppliva och stärka ekonomin, som har varit i dåligt skick sedan 1991. Den interna rättssäkerheten kommer att öka denna effekt mer än det nuvarande målet att sänka skatterna till den mycket låga nivån 10 procent.